

Praksisnotat om støttende indsats efter barnets lov § 32

Til brug for skriftligt voteringsmøde den 16. maj 2024.

Indhold

- I. Generelt
- II. Barnets lov
- III. Lovgrundlag
- IV. Det materielle kriterium
- V. De konkrete støtteindsatser
- VI. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser
- VII. De konkrete mødesager

Generelt

Kommunen skal træffe afgørelse om støttende indsats, når det må anses som værende af væsentlig betydning af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte. Indsatserne kan være meget forskellige og mere eller mindre "tunge" eller intense, alt efter hvad behovet er. Der er disse muligheder:

1. Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted eller lignende
2. Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet
3. Kontaktperson for barnet eller den unge eller hele familien
4. Praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge
5. Familiebehandling eller behandling af barnet eller den unge
6. Døgnophold for forældre og børn sammen
7. Støtteophold for barnet eller den unge
8. Anden hjælp

Sager om støttende indsats kan dreje sig om, hvorvidt barnet eller den unge er i personkredsen for støtte efter barnets lov § 32, altså om deres udfordringer er så omfattende, at de kun kan løses ved at iværksætte en støttende indsats. Sagerne kan også dreje sig om, hvilken støttende indsats der er relevant at sætte i værk. Forældrene ønsker sig måske, at barnet eller den unge får psykologbehandling, mens kommunen mener, at man må arbejde med hele familien i form af fx familiebehandling, eller at støttebehovet bedre kan imødekommes ved en kontaktperson til den unge.

Inden kommunen træffer afgørelser om støttende indsats, skal barnets holdning tilvejebringes. Samtalen er en del af oplysningsgrundlaget i sagen, og kommunen skal inddrage barnets eller den unges holdning i vurderingen af sagen. Krav om samtaler og anden direkte kontakt kan helt eller delvis fraviges, hvis barnets eller den unges alder eller andre forhold i afgørende grad taler imod det. Barnets eller den unges holdning og synspunkter skal så klarlægges på anden vis.

Efter § 32, stk. 2, skal der som udgangspunkt foreligge et samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, før der kan træffes afgørelse om en støttende indsats. Det er dog muligt at iværksætte visse indsatser, jf. barnets lov § 37, uden samtykke fra begge

forældremyndighedsindehavere, når det må anses nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte, og når det vurderes, at formålet med indsatsen kan opnås uanset det manglende samtykke. Et eksempel her på kan være, når forældrene ikke bor sammen, og ikke-bopælsforælder modsætter sig en støttende indsats, som bopælsforælderen ønsker. Støtten vil kunne iværksættes, når bopælsforælderen samtykker og samarbejder ved fx at sikre, at barnet kommer afsted til dagbehandling.

En støttende indsats kan bringes til ophør, når formålet med indsatsen er nået, når indsatsen ikke længere opfylder sit formål, eller når den unge fylder 18 år. Se § 99 i barnets lov. En indsats bringes ligeledes til ophør, hvis forældremyndighedsindehaveren trækker sit samtykke og ikke længere ønsker at samarbejde om indsatsen.

Barnets lov

Barnets lov trådte i kraft den 1. januar 2024. Klagesager, som ikke var færdigbehandlet senest den 31. december 2023, skal færdigbehandles efter barnets lov. Selvom kommunens afgørelse er truffet efter lov om social service (serviceloven) og før barnets lov trådte i kraft, gælder kommunens afgørelse fortsat.

Der henvises til overgangsbestemmelsen i barnets lovs § 213, stk. 1 og 2 (og stk. 3).

Tilsvarende benyttes i afgørelserne de nye begreber, som er introduceret med barnets lov, fx "støtteophold" i stedet for "aflastning".

Lovgrundlag

Praksisnotatet tager afsæt i regler, der er relevante vedrørende støttende indsatser til børn og unge, og er baseret på barnets lov som bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 83 af den 25. januar 2024. Praksisnotatet er samtidig baseret på den historiske lov om social service som bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 170 af den 24. januar 2022. Praksisnotatet er også baseret på vejledning nr. 9142 af den 26. februar 2019.

Uddrag af barnets lov

Støttende indsatser til børn, unge og familier

§ 32. Når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om en eller flere af følgende støttende indsatser, jf. dog § 54, stk. 3, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet:

- 1) Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted el.lign.
- 2) Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet.
- 3) Udpegning af en fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien.
- 4) Formidling af praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge og i den forbindelse udbetaling af godtgørelse til den unge.
- 5) Familiebehandling eller behandling af barnet eller den unge.
- 6) Familieanbringelse i form af et døgnophold for både forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge og andre medlemmer af familien i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie, på et børne- og ungehjem, jf. § 43, eller i et

botilbud, jf. § 107 i lov om social service.

7) Støtteophold i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie, i en netværksplejefamilie eller på et børne- og ungehjem, jf. § 43.

8) Anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.

Stk. 2. Afgørelse efter stk. 1 træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, jf. dog §§ 37-39.

Stk. 3. Ved en afgørelse efter stk. 1 skal kommunalbestyrelsen vælge den eller de støttende indsatser, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges særlige behov for støtte. Afgørelsen skal angive formålet med indsatsen og den forventede varighed.

Stk. 4. Støttende indsatser efter stk. 1 kan iværksættes på grundlag af en afdækning eller en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges behov, jf. §§ 19 og 20 i denne lov, eller en ungefaglig undersøgelse, jf. § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller sideløbende hermed.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal under en kommende mors graviditet med samtykke fra de kommende forældre træffe afgørelse om indsatser efter stk. 1, nr. 2, 3, 5, 6 eller 8, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets særlige behov for støtte efter fødslen. Afgørelsen efter 1. pkt. træffes over for de kommende forældre. Støttende indsatser over for kommende forældre efter 1. pkt. kan iværksættes på grundlag af en afdækning eller undersøgelse efter §§ 25 og 26 eller sideløbende hermed.

Støttende indsatser uden samtykke

§ 37. Må det anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse efter § 32, stk. 1, nr. 1, 3 og 5, for så vidt angår behandling af barnet eller den unge, selv om forældremyndighedsindehaveren ikke samtykker, når formålet med indsatsen skønnes at kunne opnås uanset det manglende samtykke.

Ophør af indsatser

§ 99. Indsatser efter §§ 32, 46 og 47 skal ophøre, når formålet er nået, når de ikke længere opfylder deres formål, eller når den unge fylder 18 år, jf. dog 2. pkt. og §§ 114, 115 og 120. Støttende indsatser for unge efter § 32, stk. 1, kan dog fortsætte ud over det 18. år, når disse indgår som led i et behandlings- og specialundervisningstilbud, jf. § 4, stk. 3, i lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge.

Overgangsbestemmelse

§ 213. Indstillinger og henvendelser vedrørende børn og unge, herunder ansøgninger og underretninger, efter lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022, som ændret ved § 41 i lov nr. 324 af 16. marts 2022 og § 2 i lov nr. 892 af 21. juni 2022, som er modtaget eller påbegyndt før den 1. januar 2024 og ikke færdigbehandlet senest den 31. december 2023, færdigbehandles efter denne lov, jf. dog stk. 5.

Stk. 2. Afgørelser vedrørende børn og unge truffet efter lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022, som ændret ved § 41 i lov nr. 324 af 16. marts 2022 og § 2 i lov nr. 892 af 21. juni 2022, og planer efter §§ 54, 140 og 140 a i samme lov er fortsat gældende.

Stk. 3. Undersøgelser, indstillinger og planer vedrørende børn og unge udarbejdet eller afgivet efter lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022, som ændret ved § 41 i lov nr. 324 af 16. marts 2022 og § 2 i lov nr. 892 af 21. juni 2022, vil fortsat kunne anvendes til brug for beslutninger, afgørelser og indstillinger efter denne lov, jf. dog § 67, stk. 4, nr. 3.

Uddrag af historisk lov om social service som bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 170 af den 24. januar 2022

Inddragelse af familie og netværk

§ 48. Inden der træffes afgørelse efter §§ 51, 52, 56, 57 a, 57 b, 58, 62 og 63, § 65, stk. 2 og 3, og §§ 68-71 og 75, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge herom. Samtalen kan undlades, hvis der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet eller den unge ved gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse, jf. § 50, eller en ungefaglig undersøgelse, jf. § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor.

Stk. 2. Samtalen kan undlades, i det omfang barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtale gennemførelse. Kan samtalen ikke gennemføres, skal barnets holdning til den påtænkte afgørelse søges tilvejebragt.

Foranstaltninger

§ 52. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om foranstaltninger efter stk. 3, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte, jf. dog § 54, stk. 3, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Kommunalbestyrelsen skal vælge den eller de foranstaltninger, som bedst kan løse de problemer og behov, der er afdækket gennem den børnefaglige undersøgelse efter § 50. Afgørelsen træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, jf. dog §§ 56, 57 a, 57 b og 58, § 68, stk. 2 og 3, og § 68 a. En afgørelse efter stk. 3, nr. 7, kræver tillige samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år.

Stk. 2. Støtte efter stk. 3 kan kun iværksættes efter gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse, jf. § 50, eller en ungefaglig undersøgelse, jf. § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Hvis særlige forhold taler herfor, kan der dog iværksættes foreløbig eller akut støtte efter stk. 3 sideløbende med undersøgelsen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan iværksætte hjælp inden for følgende typer af tilbud:

- 1) Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted el.lign.
- 2) Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet.
- 3) Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer.
- 4) Døgnophold, jf. § 55, for både forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge og andre medlemmer af familien i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie, på et opholdssted eller på en døgninstitution, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-3, 6 og 7, eller i et botilbud, jf. § 107.

- 5) Aflastningsordning, jf. § 55, i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie eller i en netværksplejefamilie, på et opholdssted eller på en døgninstitution, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-4, 6 og 7.
- 6) Udpegning af en fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien.
- 7) Anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet på et anbringelsessted, jf. § 66.
- 8) Formidling af praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge og i den forbindelse udbetaling af godtgørelse til den unge.
- 9) Anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal under en graviditet træffe afgørelse om foranstaltninger efter stk. 3, nr. 2, 3, 4, 6 eller 9, og § 52 a, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets særlige behov for støtte efter fødslen. Afgørelsen træffes med samtykke fra forældrene. Stk. 2 finder anvendelse ved afgørelsen.

Uddrag af vejledning nr. 9142 af den 26. februar 2019 om indsatser og særlig støtte til børn og unge og deres familier

242. Kommunen skal efter servicelovens § 52, stk. 1, træffe afgørelse om foranstaltninger efter stk. 3, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte. Hermed fastlægges det materielle kriterium for iværksættelse af frivillige foranstaltninger. Det er således ikke ethvert behov, der udløser støtte efter servicelovens § 52, stk. 3. Det udtrykkes ved, at det skal være af væsentlig betydning og ved, at det skal være af hensyn til et særligt behov for støtte. Derudover så må der ikke efter denne lovgivning varetages hensyn, der hører til andre sektorer, som f.eks. undervisningssektoren.

Der kan eksempelvis være tale om, at det vil være gavnligt for en ung at komme på efterskole, men hvor den unge ikke har behov for særlig støtte, og derfor ikke falder inden for anvendelsesområdet for reglerne om særlig støtte. Det må dog samtidig understreges, at det har været hensigten at udforme kriteriet så rummeligt, at det ikke afskærer kommunen fra at yde hjælp, når det må ses som formålstjenligt ud fra en vurdering af familiens situation sammenholdt med de hjælpemuligheder, som findes i loven.

245. Efter servicelovens § 52, stk. 1, skal kommunen altid vælge en foranstaltning, som må forventes at kunne imødekomme de problemer og behov hos barnet eller den unge og den enkelte familie, som er afdækket gennem den børnefaglige undersøgelse efter § 50. Børn, unge og familier har forskellige problemstillinger, og de løsninger, der kan hjælpe dem, er også forskellige.

Ved valget af foranstaltning er det derfor afgørende at tage udgangspunkt i det enkelte barn, den enkelte unge eller den enkelte familie og vælge en løsning, der bedst muligt imødekommer netop deres behov. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, hvis kommunen er åben over for en bred vifte af løsningsmuligheder. Hvis der er tale om en anbringelse uden for hjemmet eller et aflastningsophold, vil det være gavnligt at gøre brug af Tilbudsportalen, jf. servicelovens § 14, hvor alle anbringelsesstederne står beskrevet nærmere, se punkt 443-444 og Vejledning om socialtilsyn. Grundlaget for valg af foranstaltning er en grundig undersøgelse

og en handleplan, der indeholder mål for indsatsen. For nærmere omkring børnefaglig undersøgelse se kapitel 8 og omkring handleplaner, se kapitel 10.

Ved valget af foranstaltninger til forældre med funktionsnedsættelser bør det ligeledes indgå i overvejelserne, om forældrene ydes den nødvendige handicapkompenserende støtte, som deres funktionsnedsættelse giver anledning til, herunder særligt i forhold til forældrerollen, eller om der er behov for indsatser efter § 52, stk. 3.

I forhold til undersøgelsen understreges det i servicelovens § 52, stk. 1, at der skal være sammenhæng mellem undersøgelsens resultat og den indsats, der vælges. Det betyder, at der skal vælges en indsats, som er egnet til at imødekomme de behov, der er afdækket i undersøgelsen efter servicelovens § 50. Det er vigtigt, at der allerede fra starten vælges den eller de foranstaltninger, der kan bidrage til en mere varig løsning af problemerne, frem for hjælp der alene sigter mod løsning af akut opståede problemer. Dette udelukker dog ikke, at der kan være situationer, hvor der er behov for at sætte fokus på akutte problemer i første omgang for derefter at sætte ind med en langsigtet indsats. Kommunen har mulighed for at iværksætte flere sideløbende foranstaltninger efter servicelovens § 52, hvis det skønnes formålstjenligt for at hjælpe barnet eller den unge bedst muligt.

Bestemmelsen i servicelovens § 52, stk. 1, skal ses i sammenhæng med formålsbestemmelsen i servicelovens § 46, stk. 2, hvorefter problemerne så vidt muligt skal afhjælpes i hjemmet eller det nære miljø. Bestemmelsen bygger på de almindelige principper om proportionalitet og mindsteindgreb, som betyder, at der ikke må anvendes mere indgribende foranstaltninger, hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, og at der skal være et rimeligt forhold mellem mål og middel. Princippet afspejler den forvaltningsretlige grundsætning om egnethed, hvorefter en foranstaltning altid skal være egnet til at løse det formål, den skal opfylde. Kommunen bør således sikre, at foranstaltningen som middel er egnet til at opnå formålet.

Samlet set betyder det, at en afgørelse om iværksættelse af en foranstaltning ikke bør være så lidt indgribende, at den ikke er tilstrækkelig til at opnå målet, eller at den senere viser sig ikke at have effekt. Samtidig bør det altid sikres, at foranstaltningen ikke er så indgribende, at den har større bivirkninger end fordele for barnet eller den unge. Der er altså tale om, at sagsbehandleren i de enkelte tilfælde nøje må overveje balancen imellem disse forvaltningsretlige og faglige hensyn. Dette understreger betydningen af, at den valgte foranstaltning træffes på grundlag af en grundig vurdering af barnet eller den unge og familiens situation og konkrete problemer, samt de deraf afledte behov for støtte. Det er en selvfølge, at hjælpen ikke skal gå ud over, hvad der er brug for i den enkelte sag, men det er lige så vigtigt, at familien ikke som følge af en misforstået brug af det mindste indgrebs princip skal gennemgå en række foranstaltninger, der hver især er utilstrækkelige til løsning af problemerne. Opregningen af mulige foranstaltninger i servicelovens § 52, stk. 3, er således ikke et udtryk for en form for rangfølge, hvor det påhviler kommunen at gennemprøve rækken af mulige foranstaltninger eventuelt afsluttende med en anbringelse uden for hjemmet.

Der vil være tilfælde, hvor det allerede fra sagens start viser sig, at den mest formålstjenlige foranstaltning er en anbringelse. Der skal i alle tilfælde med det samme satses på den hjælpemulighed – eventuelt en kombination af flere foranstaltninger – som efter en indledende undersøgelse af barnets eller den unges forhold må anses for den rette til opfyldelse af det

konstaterede behov. Der skal i den forbindelse lægges afgørende vægt på, at støtten ydes ud fra barnets eller den unges bedste, jf. servicelovens § 46, stk. 1.

Hvis man har valgt at sætte en eller flere foranstaltninger i værk, skal der, jf. servicelovens § 70 efterfølgende foretages en opfølgning af indsatsen, for at undersøge, om det er den eller de rigtige foranstaltning(-er), som man har valgt at sætte i værk. Sagsbehandleren skal senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for barnet, den unge eller de vordende forældre, vurdere, om indsatsen skal ændres og om handleplanen jf. § 140 skal revurderes. Sagsbehandleren skal herefter med højst 6 måneders mellemrum, foretage en sådan vurdering.

Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted eller lignende, § 52, stk. 3, nr. 1

247. Kommunen kan vælge at foreslå, at et bestemt barn eller ung søger ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted eller lignende. Dette kan tilbydes familier, når det må antages, at der over et vist forløb kan være behov for særlig støtte til barnet eller den unge eller familien. Der kan være tale om f.eks. opdragelsesproblemer, sociale eller psykiske problemer, funktionsnedsættelse eller kriminalitet. Deltagelse i forskellige foreningsaktiviteter, f.eks. sportsforeninger, kan også være en del af den fremgangsmåde, som familien skal følge.

Hvis kommunen vælger at foreslå, at barnet eller den unge f.eks. skal søge et dagtilbud, forudsætter det normalt, at der et minimum af vilje til samarbejde hos barnets eller den unges og forældremyndighedsindehaveren. Beslutning om foranstaltningen kan dog træffes uden samtykke efter servicelovens § 56, jf. punkt 275.

Der vil kunne ydes støtte til udgifter, der følger af de anvisninger vedrørende barnet eller den unge, der er blevet givet til forældrene, i det omfang forsørgeren ikke selv har midler dertil, jf. servicelovens § 52 a.

Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet, servicelovens § 52, stk. 3, nr. 2

248. Denne foranstaltning tager primært sigte på forskellige former for støtte i hjemmet («hjemme-hos» ordninger) med det formål at sørge for, at familien holdes samlet. Det omfatter bl.a., at familien gøres i stand til at tage vare på barnet eller den unge. Opgaverne er mangeartede, idet det er den enkelte families behov, der bestemmer, hvordan opgaverne løses.

En støtte til familien kan f.eks. bestå i at hjælpe familien med at strukturere hverdagen. Det kan f.eks. dreje sig om, at forældrene hjælpes til at sikre, at børnene kommer i skole eller dagtilbud hver dag, eller at forældrene hjælpes til en bedre kontakt eller relation til børnene. Støtten kan derfor være af såvel pædagogisk karakter som af praktisk art, eller hvad der i øvrigt måtte være behov for.

Støtten kan f.eks. også bestå i praktisk og pædagogisk vejledning til forældre med et barn med f.eks. udviklingshæmning eller udviklingsforstyrrelse i, hvordan dagligdagen tilrettelægges når man har et barn, der reagerer anderledes end andre børn. Der vil være en glidende overgang mellem konsulentbistand efter servicelovens § 11 og støtte efter § 52, stk. 3, nr. 2.

Til at yde denne støtte i hjemmet kan kommunen ansætte personer med de fornødne forudsætninger for arbejdet. Beslutningen om, hvilken person der skal udføre støtten, hviler på

en vurdering af, hvilken konkret sagkundskab, der skønnes nødvendig i forbindelse med det konkrete behov hos familien samt en vurdering af problemets karakter. Valget af hvilken person, der skal udføre støtten, er faktisk forvaltningsvirksomhed. Ankestyrelsen kan dog efterprøve en afgørelse om, hvor eller hvordan opgaven skal udføres eller af hvem, hvis afgørelsen må anses for at have særlig indgribende karakter for den, afgørelsen træffes overfor. Der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse 93-13, hvor Ankestyrelsen tog stilling til, at valg af aflastningssted og ændring af aflastningssted var faktisk forvaltningsvirksomhed.

Varigheden af støtten kan variere fra nogle få måneder til flere år, og tilstedeværelsen af en støtteperson i familien kan variere fra flere timer dagligt til et besøg 1-2 timer en gang om ugen eller hver 14. dag alt efter, hvor stor en indsats en afhjælpning af problemerne må antages at kræve. Selvom et barn eller en ung er anbragt uden for hjemmet, kan det være relevant at iværksætte foranstaltninger i hjemmet efter servicelovens § 52, så der sikres en sammenhæng i den samlede støtte til familien, og så der kan arbejdes for en hjemgivelse, hvor det er formålstjenligt jf. punkt 222 ff. om de elementer der indgår i den plan, der udarbejdes i forbindelse med anbringelse uden for hjemmet. Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer, servicelovens § 52, stk. 3, nr. 3

249. Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer kan efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 3, anvendes som foranstaltningstype. Familiebehandling dækker forskellige typer af familierettede indsatser, der har til formål at bevare familien samlet. Familiebehandling eller anden lignende støtte over for hele familien kan ydes i hjemmet som ambulant behandling, i form af barnets eller den unges ophold i et dagbehandlingstilbud eller kan tilbydes familien i tilknytning til, at barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7. For så vidt angår familiebehandling ved døgnophold henvises til servicelovens § 52, stk. 3, nr. 4.

Udgangspunktet for familiebehandling efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 3, er, at problemer og mål beskrives og aftales i samarbejde med forældrene, da deres opfattelse af situationen danner udgangspunkt for problem- og målformuleringen. Problem- og målformuleringen revideres i løbet af behandlingen i takt med forældrenes ændrede forståelse af deres egen situation. Forældrene er fortsat de primært ansvarlige for omsorgen for barnet under behandlingsforløbet. Formålet med familiebehandlingen er at give familien mere hensigtsmæssige samspilsformer og indbyrdes relationer. Midlerne vil være forskellige, men kan f.eks. bestå i udførelse af praktiske dagligdags opgaver, lege og spil, suppleret med familie- og gruppesamtaler og individuel støtte. Behandlingsarbejdet tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte families problemer og ressourcer.

Familier, der får et barn med nedsat funktionsevne, står ofte i den situation, at den viden, som familien har om at være og blive en familie, ikke slår til. Her kan der være brug for støtte til at finde ud af, hvad der er normalt, og hvad der hænger sammen med barnets funktionsnedsættelse.

Da det er afgørende for familiearbejdet, at forældrene har praktisk og økonomisk mulighed for at forpligte sig til at deltage i det nødvendige antal hele eller halve dage, kan der ydes økonomisk støtte til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, jf. servicelovens § 52 a. Behandling af barnets eller den unges problemer efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 3, kan ligeledes foregå på flere forskellige måder og efter forskellige behandlingsmetoder. Foranstaltningen kan eksempelvis bestå i, at barnet eller den unge bevilges dagbehandling i enten en offentlig eller

privat institution eller bevilges en socialpædagogisk friplads. Behandling af barnets eller den unges problemer kan også involvere familien, og der kan derfor være en glidende overgang mellem familiebehandling og behandling af barnets eller den unges problemer alene. Som eksempler kan nævnes behandlingsmetoderne Parent Management Training (PMT), Multi Systemisk Terapi (MST) og Ny Start samt familieprogrammer generelt. Der er muligt at finde mere information om evidensbaserede programmer på [socialstyrelsens hjemmeside](#).

Beslutning om behandling af barnets eller den unges problemer kan træffes uden samtykke efter servicelovens § 56, jf. punkt 275. Udgangspunktet for gennemførelsen af en behandling af et barn eller en ung vil altid være, at kommunen så vidt muligt skal søge at opnå dialog og samarbejde med forældrene om behandlingen. Hvis behandlingen skal gavne barnet, vil det således som oftest være en forudsætning, at begge forældre bakker op om det, herunder som minimum den forælder, som barnet bor hos. Med bestemmelsen får kommunen dog mulighed for at gennemføre behandling i de særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt at indlede et positivt samarbejde med begge forældremyndighedsindehavere, samt i særlige tilfælde hvor den ene forældremyndighedsindehaver afviser eller ikke besvarer kommunens forsøg på dialog.

Servicelovens § 56 vil f.eks. kunne anvendes i tilfælde, hvor to forældremyndighedsindehavere ikke bor sammen, og kun den ene vil give samtykke til, at et hjemmeboende barn eller en ung, der har behov for f.eks. psykologhjælp, uden at der dog er grund til en anbringelse uden for hjemmet. Servicelovens § 56 vil også kunne anvendes i tilfælde, hvor forældremyndighedsindehaveren selv f.eks. har udsat sit barn for grov omsorgssvigt eller overgreb, og derfor ikke er interesseret i at lade barnet behandle for et problem, vedkommende er mistænkt eller anklaget for. Formålet er at forhindre, at sådanne situationer bliver en barriere for at give barnet eller den unge den nødvendige støtte, eller at kommunen eventuelt er nødt til at anbringe barnet uden for hjemmet uden samtykke alene med den begrundelse, at barnet ellers ikke kan få den nødvendige behandling. Kommunen bør dog stadig så vidt muligt informere forældremyndighedsindehaveren om behandlingsforløbet og om øvrige sagsskridt, herunder sikre sig at forældremyndighedsindehaveren forstår kommunens bevæggrunde og tiltag.

Døgnophold for hele familien, servicelovens § 52, stk. 3, nr. 4

250. Bestemmelsen i servicelovens § 52, stk. 3, nr. 4, giver hjemmel til, at hele familien eller enkelte af dens medlemmer sammen med barnet eller den unge kan anbringes i et døgnophold. Formålet med denne foranstaltning er at give familier et tilbud, der er mindre indgribende end døgnanbringelse af barnet eller den unge alene. Der bør dog sikres, at døgnopholdet ikke anvendes, hvis der allerede foreligger oplysninger som peger på, at en anbringelse uden for hjemmet, vil være bedst for barnet eller den unge.

Opholdet vil oftest indgå som led i en familiebehandling, men kan også foregå som del af en undersøgelse af forældreoven. Der henvises i øvrigt til punkt 249 om familiebehandling. Opholdet skal ske på en døgninstitution, i en plejefamilie, en kommunal plejefamilie, på et andet godkendt opholdssted, eller i et godkendt botilbud efter reglerne i servicelovens § 107.

Aflastningsophold, servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5

251. Når der iværksættes et aflastningsophold for et barn eller en ung efter § 52, stk. 3, nr. 5, er der ikke tale om en anbringelse uden for hjemmet, selvom det skal foregå i et godkendt anbringelsessted. Bestemmelsen giver en særlig hjemmel til at iværksætte aflastningsophold,

uden at aflastningen skal henføres under anbringelsesreglerne. Det gælder, hvad enten aflastningen angår børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller børn og unge med sociale vanskeligheder. Der kan være flere formål med en aflastningsordning, f.eks. aflastning af forældrene, støtte i opdragelsen af barnet eller forskellige former for optræning af barnet. Tidsmæssigt kan de enkelte aflastningsophold strække sig fra en til to dage til to til tre uger ad gangen, typisk weekends og ferieperioder. Selve aflastningsordningen vil kunne fungere for en længere årrække, eventuelt under hele opvæksten.

Det er ikke muligt med hjemmel i § 52, stk. 3, nr. 5, at bevillige aflastning på timebasis. Aflastning efter denne bestemmelse kan kun bevilliges som døgnophold jf. § 55.

Aflastningsophold efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5, er således beregnet til ophold af kortere varighed eller til enkeltstående ferieperioder, jf. herover. Der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse 44-11, hvor Ankestyrelsen traf afgørelse om, at fast aflastning ugentligt fra torsdag til mandag ikke kan iværksættes med hjemmel i § 52, stk.3, nr.5, men at der i sådanne tilfælde i stedet er tale om en anbringelse uden for hjemmet.

Det er en betingelse for at bevare retten til børneydelser, at et aflastningsophold efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5, er kortvarigt, jf. vejledning nr. 10177 af 11. oktober 2007 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Efter bestemmelsen er det et krav, at aflastningsopholdet finder sted i en netværksplejefamilie, i en plejefamilie, en kommunal plejefamilie, på en døgninstitution eller på et godkendt opholdssted. Aflastningsordninger kan således kun finde sted på et anbringelsessted, der er oprettet efter reglerne i servicelovens § 66. Hvis kommunen har grundlag for at tro, at en anbringelse kan komme på tale på et senere tidspunkt, f.eks. fordi en funktionsnedsættelse forværres over tid, kan det være relevant at vurdere valget af aflastningssted i forhold til, om det er muligt at etablere en anbringelse på det pågældende sted, så man undgår for mange brud i opvæksten.

I praksis bruges aflastningsophold også i kombination med døgnanbringelse på institution eller plejefamilie eller opholdssted. I disse tilfælde er aflastningsopholdet en integreret del af døgnanbringelsen, jf. servicelovens § 55, stk. 2.

Der skal gøres opmærksom på, at det er muligt at yde aflastning med hjemmel i servicelovens § 44, jf. § 84, hvis aflastningen gives på grund af et barns eller en ungs funktionsnedsættelse og alene udspringer af den øvrige families behov. I disse tilfælde vil det ikke være nødvendigt med forudgående § 50 undersøgelse.

Ydes aflastningen derimod på grund af barnets eller den unges særlige behov for støtte, kan den ikke gives med hjemmel i servicelovens § 44, jf. § 84. I disse tilfælde skal § 52, stk. 3, nr. 5, anvendes.

Kontaktperson, servicelovens § 52, stk. 3, nr. 6

252. Der kan udpeges en fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien. En fast kontaktperson kan spænde fra en begrænset støttefunktion i forhold til f.eks. skolegang til en mere omfattende støttefunktion, der kan yde vejledning og støtte i forhold til hele barnets eller den unges livssituation. Kontaktpersonen kan således udfylde flere forskellige funktioner alt efter, hvad den unge har behov for. Hvis et barn eller en ung skønnes at have behov for vejledning og rådgivning vedrørende f.eks. arbejde, uddannelse, fritid eller

som led i et vilkår ved tiltalefrafald kan kontaktpersonens rolle have karakter af en personlig rådgiver, og vedkommende vil således have til opgave at vejlede og rådgive om en række praktiske forhold, der skønnes at kunne støtte barnet eller den unge i opvæksten eller med hensyn til de fremtidige leve- og arbejdsvilkår.

En kontaktpersons opgave kan i højere grad også være at yde en støtte på det nære personlige plan ved at være til rådighed, når barnet eller den unge har behov for en voksen til at læsse bekymringer over på, tale med og blive opmuntret af. En kontaktpersons opgave er i sådanne tilfælde at forholde sig til barnets eller den unges totale situation på linje med, hvad der normalt ville være forældrenes opgave, og kontaktpersonen kan altså udfylde flere forskellige funktioner, alt efter hvad den unge har behov for. Det er derfor væsentligt, at den, der udpeges, er en person, som barnet eller den unge føler sig tryk ved. De særlige forudsætninger for den person, der udpeges, må være, at der eksisterer et tillidsforhold mellem barnet eller den unge og den voksne, eller at det vurderes, at et sådant tillidsforhold meget hurtigt vil kunne etableres. En mulig kontaktperson vil derfor ofte skulle findes i barnets eller den unges nære omgivelser, f.eks. en pædagog, en lærer, en klubmedarbejder, en idrætstræner eller en anden voksen person, som barnet eller den unge har tillid til. Kontaktpersonen skal samtidig kunne stille krav til og korrigere eller om nødvendigt stoppe barnet eller den unge, hvis der udvises uacceptabel adfærd, f.eks. via rådgivning eller via en underretning til forvaltningen m.v. En kontaktperson kan også fungere som mentor for f.eks. unge kriminelle, og hermed varetage en funktion som rollemodel og sparringspartner for den unge. Mentoren skal fungere som en positiv rollemodel for barnet eller den unge og støtte og vejlede den pågældende til f.eks. at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Desuden er det vigtigt, at mentorfunktionen kun er et tilbud, som barnet eller den unge kan vælge at modtage eller fravælge, og at barnet eller den unge i givet fald selv kan få indflydelse på, hvem der udpeges til at varetage mentorfunktionen. I kraft af mentorens opgavebeskrivelse kan det være relevant at udpege en person, der f.eks. aldersmæssigt og for så vidt angår social baggrund matcher den unge godt. En kontaktperson kan også anvendes ved tildeling af efterværn efter lovens § 76. F.eks. kan en mentor udgøre en gennemgående, stabil voksenkontakt for barnet eller den unge, der således ikke forsvinder, fordi den unge afslutter en strafafsoning eller opnår en bestemt alder. Kontaktpersonen kan således være en person, som den unge kan tale med om eventuelle problemer, kontaktpersonen kan også gå med den unge til f.eks. møder i forvaltningen eller andre steder, hvor den unge har behov for en voksen til at skabe ekstra tryk, kontaktpersonen kan fungere som mentor, der i højere grad skal agere rollemodel og sparringspartner for den unge, eller kontaktpersonen kan have en mere rådgivende rolle i forhold til konkrete problemstillinger som f.eks. uddannelse.

Børn og unge med nedsat funktionsevne kan også have behov for at have kontakt med en voksen ud over forældrene. Dette kan f.eks. være medvirkende til at gøre barnet eller den unge mere uafhængig af sine forældre og dermed støtte til selvstændiggørelse. For så vidt angår udpegning af en fast kontaktperson til hele familien, er denne mulighed bl.a. et led i styrkelsen af den særlige indsats over for utilpassede unge. Der kan tilbydes en fast kontaktperson til hele familien uafhængigt af, om der er truffet beslutning om andre foranstaltninger efter servicelovens § 52, stk. 3, dvs. også uanset om barnet eller den unge har eller får udpeget en fast kontaktperson. Hvis der er behov for én person til at fungere som kontaktperson for barnet eller den unge og en anden person til at varetage opgaven som kontaktperson for hele familien, må det sikres, at ordningen tilrettelægges, så den ikke virker konfliktskabende, men bidrager positivt til en samlet løsning på familiens problemer. Det bør i

den forbindelse sikres, at de to kontaktpersoner forfølger et fælles mål, og at ansvarsfordelingen mellem kontaktpersonerne er klar og veldefineret. Forholdet mellem arbejdsopgaverne kan defineres nærmere i handleplanen efter servicelovens § 140.

Det er kontaktpersonens opgave at medvirke til en koordineret indsats over for hele familien. I modsætning til en støtteperson efter servicelovens § 54, som tilbydes forældremyndighedsindehaveren i forbindelse med barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet, er det ikke en forudsætning, at et eller flere af familiens børn eller unge er anbragt uden for hjemmet.

Når kontaktpersonen tilknyttes hele familien indebærer det, at indsatsen udover at inddrage forældre og børn eller unge, også inddrager eventuelle andre familiemedlemmer, som kan være af betydning for en forandring af forholdene i familien. Inddragelse af andre familiemedlemmer i arbejdet kan især være relevant i forhold til familier med anden etnisk baggrund end dansk, hvor f.eks. onkler, tanter, bedsteforældre, eller forældre uden del i forældremyndigheden m.fl. kan spille en væsentlig rolle i familiens hverdagsliv.

253. Der er ikke regler for, hvem der kan være kontaktperson. Det vil således være en konkret vurdering, kommunen foretager i det enkelte tilfælde. Det kan ikke udelukkes, at det i særlige tilfælde kan være relevant, at et familiemedlem får denne rolle.

Den faste kontaktpersons tidsmæssige indsats vil variere efter forholdene i det enkelte tilfælde. I nogle tilfælde vil nogle få timer ugentlig være tilstrækkeligt, mens det i andre tilfælde er afgørende, at barnet eller den unge har mulighed for at kunne bruge kontaktpersonen døgnet rundt i en periode. Samme kontaktperson kan være tilknyttet flere børn eller unge med problemer og flere forskellige familier. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor der på grund af familiernes anden etniske baggrund end den danske kan være brug for en kontaktperson med særlig indsigt i disse forhold – f.eks. en person, der selv har samme etniske baggrund. En sådan person med samme baggrund, og som selv er velintegreret i det danske samfund, vil gennem sit virke som rolle-model eller forbillede kunne støtte og hjælpe familien med at ændre forholdene i hjemmet.

Afgørelse om foranstaltningen kan træffes uden forældremyndighedsindehaverens samtykke efter servicelovens § 56. Foranstaltningen kræver i princippet ikke den unges samtykke, men beskikkelse af en kontaktperson for en ung, der udtrykkeligt modsætter sig dette, vil dog som regel være udsigtsløst. Med den unges samtykke kan foranstaltningen opretholdes efter, at den unge er fyldt 18 år, dog ikke ud over det fyldte 23. år, jf. punkt 380 ff. om efterværn. Ved udpegning af kontaktperson for børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk bør kommunen overveje, om der er særlige forhold i forbindelse hermed, som man bør være opmærksom på. Eksempelvis kan det være relevant at finde en person, der taler forældrenes sprog eller har forståelse for barnets eller den unges baggrund. Endelig kan kontaktpersonen tilbydes hele familien, uafhængigt af, om der er truffet afgørelser om andre foranstaltninger efter § 52, stk. 3.

Praktiktilbud, servicelovens § 52, stk. 3, nr. 8

255. Efter bestemmelsen kan kommunen formidle et praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge og i den forbindelse udbetale en godtgørelse til den unge. Der kan ikke udbetales tilskud til en arbejdsgiver. Muligheden for at udbetale en godtgørelse til den unge i forbindelse med formidlingen af et praktiktilbud er et led i indsatsen over for utilpassede

unge, idet den giver mulighed for at motivere særligt socialt belastede unge til at lade sig integrere i det almindelige samfundsliv. Målgruppen er således socialt belastede unge, der har problemer med at begå sig i livet. Det vil i denne sammenhæng primært gælde i forhold til:

- At fastholde tilknytningen til uddannelsessystemet.
- At opnå eller fastholde en tilknytning til arbejdsmarkedet ved egen hjælp.

Målgruppen kan dog også omfatte unge med nedsat funktionsevne. Disse unge kan have et stort behov for at afprøve sig i en arbejdspraktik, og de vil ofte have svært ved selv at finde et almindeligt arbejde. De unge er ofte præget af problemer i forhold til deres familie. Samtidig er deres kammerater ofte også præget af samme belastninger. Tilsammen kan disse forhold medvirke til at fastlåse de unge i en uacceptabel og marginal social position. Bestemmelsen skal således også ses i sammenhæng med muligheden for at udpege en fast kontaktperson til hele familien, jf. punkt 252, og reglen i servicelovens § 140 om udarbejdelse af handleplaner for unge under 18 år, der har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet.

Opretholdelse af den unges kontakt til skolesystemet kan være et sigte i forbindelse med udbetaling af godtgørelse ved deltagelse i et praktiktilbud, men behøver ikke være det. Det kan godt være et tilstrækkeligt formål i sig selv at støtte den unges indtræden på arbejdsmarkedet med henblik på forbedring af den unges sociale situation i det hele taget.

Den enkelte kommune træffer afgørelse om størrelse og udbetaling af godtgørelse. Det er ikke hensigten med godtgørelsen at tilsidesætte grundprincippet om forældres forsørgelsesansvar over for unge under 18 år. Derfor er det forudsat, at godtgørelsen udgør et mindre beløb. Vejledende retningslinjer for fastsættelse af godtgørelse er udarbejdet af de kommunale organisationer. Retningslinjerne findes bl.a. på KL's hjemmeside, www.kl.dk.

Bestemmelsen giver ikke hjemmel til at kræve udgiften til godtgørelsen betalt af den unges forældre, når disse har midler hertil. Godtgørelsen er skattepligtig indkomst. For unge, der har ophold på et anbringelsessted for børn og unge, vil godtgørelsen være at betragte som indtægt ved eget arbejde. Der henvises til bekendtgørelse nr. 712 af 19. juni 2013 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt døgnophold og udslningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år, som kan findes på www.retsinfo.dk. Udbetaling af godtgørelse ophører ved den unges 18. år. Skader i forbindelse med praktikophold kan være omfattet af arbejdsskadeforsikringsloven via det såkaldte nyttekriterium. Det er Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, der vurderer, hvorvidt nyttekriteriet er opfyldt. Der er i øvrigt også mulighed for at tilbyde virksomhedspraktik efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats til den gruppe af marginaliserede unge, hvor praktikgodtgørelsen efter servicelovens § 52 ikke er tilstrækkelig til, at den unge kommer på rette spor og får den fornødne tilknytning til arbejdsmarkedet, se Beskæftigelsesministeriets skrivelse nr. 9709 af 20. december 2004: Orientering om virksomhedspraktik til særligt udsatte unge under 18 år efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Anden hjælp og støtte, servicelovens § 52, stk. 3, nr. 9

256. Ud over de foranstaltninger, der er nævnt i stk. 3 nr. 1-8, er det muligt at iværksætte anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling, praktisk eller pædagogisk støtte. Formålet med bestemmelsen er at give kommunen vide rammer i forhold til tilrettelæggelsen af indsatsen, så det er muligt at etablere nye foranstaltningstyper, der ikke er taget højde for i de foregående bestemmelser. Det er en forudsætning for at anvende bestemmelsen, at

betingelserne for at iværksætte foranstaltninger i servicelovens § 52, stk. 1, er opfyldt, og at den pågældende foranstaltning er egnet til at løse de problemstillinger, som er afdækket i undersøgelsen efter servicelovens § 50 og i handleplanen. Hvis behovet for hjælp til f.eks. genoptræning ikke er så omfattende, at der er grundlag for at iværksætte en børnefaglig undersøgelse efter § 50, kan der iværksættes genoptræning efter servicelovens § 11, stk. 3. Bestemmelsen kan ikke anvendes som hjemmel til at foranstalte anbringelser uden for hjemmet, men hjælpeforanstaltninger efter denne bestemmelse kan ydes i rammer, der rent fysisk er uden for hjemmet, f.eks. i et dagbehandlingstilbud. Der kan f.eks. være tale om fysio- eller ergoterapeutisk behandling som led i genoptræning af børn og unge i det omfang, genoptræningen ikke kan dækkes af anden lovgivning. Kommunen skal imidlertid være opmærksom på muligheden for at iværksætte behandling m.v. efter anden lovgivning. Se også Vejledning om genoptræning og vedligeholdelsestræning i kommuner og regioner, vejledning nr. 9538 af 2. juli 2018.

Det materielle kriterium

Kommunen skal efter barnets lov § 32, træffe afgørelse om en støttende indsats, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte. Hermed fastlægges det materielle kriterium for iværksættelse af støttende indsatser.

Det er ikke ethvert behov for støtte, der udløser støtte efter barnets lov § 32. Det skal være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte. Der kan eksempelvis være tale om, at det vil være gavnligt for en ung at komme på efterskole, men hvor den unge ikke har behov for særlig støtte, og derfor hører situationen ikke ind under anvendelsesområdet for reglerne om særlig støtte. En ung kan fx være lidt genert, uden at den unge betragtes som havende et væsentlig behov for støtte. Hvis den unge derimod har sociale vanskeligheder, som påvirker den unges trivsel og udvikling, kan det være relevant at se på § 32.

Loven præciserer ikke nærmere, hvad der fremgår af pkt. 242 i vejledning nr. 9142, at det har været hensigten at udforme kriteriet så rummeligt, at det ikke afskærer kommunen fra at yde hjælp, når det må ses som formålstjenligt ud fra en vurdering af familiens situation sammenholdt med de hjælpemuligheder, som findes i loven.

Der må ikke efter barnets lov varetages hensyn, der hører til andre sektorer end socialektoren, som f.eks. undervisningssektoren. Det følger af princippet om sektoransvarlighed. Kommunen må ikke give afslag på en støttende indsats med henvisning til, at der allerede ydes støtte i en anden sektor efter anden lovgivning. Kommunen skal altid konkret forholde sig til, om barnets behov er fuldt ud dækket i anden sektor efter anden lovgivning, eller om der er brug for anden eller supplerende støtte i kommunalt regi. Se principmeddelelse 34-18. Der er således ikke noget til hinder for, at barnet eller den unge modtager støtte efter § 32, selvom der er et sideløbende behandlingsforløb i gang i fx psykiatrien. Det afgørende er, om det er af væsentlig betydning for barnet eller den unge, at der iværksættes støtte efter § 32.

Typer af støttende indsatser

De enkelte typer af støttende indsatser er oplistet i barnets lov § 32, stk. 1, nr. 1-8.

§ 32, stk. 1, nr. 1 - Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted el. lign.
Indsatsen kan tilbydes familier, når det må antages, at der over et vist forløb kan være behov for særlig støtte til barnet eller den unge eller familien.

Der kan være tale om mange forskellige problemer, fx opdragelsesproblemer, sociale problemer, psykiske problemer, funktionsnedsættelse eller kriminalitet.

Såfremt der i dagtilbuddet også iværksættes støtte af mere behandlingsmæssig karakter, kan afgørelsen også træffes efter barnets lov § 32, stk. 1, nr. 5 (se mere nedenfor).

Tilbuddet kan sammensættes, så det imødekommer barnets behov. Kommunen kan fx træffe afgørelse om, at barnet skal gå i en almindelig børnehave (nr. 1), men hvor der samtidig etableres motorisk træning i tilbuddet (nr. 5). Dette indebærer, at der træffes afgørelse både efter § 32, stk. 1, nr. 1 og § 32, stk. 1, nr. 5.

§ 32, stk. 1, nr. 2 - Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet

Støtten kan fx hjælpe familien med at strukturere hverdagen. Det er inden for denne bestemmelse, at man kan støde på begrebet "hjemmehoser".

Der kan gives hjælp til at få børnene i skole eller dagtilbud hver dag. Støtten kan hjælpe forældrene til en bedre relation eller kontakt til børnene via pædagogisk og praktisk vejledning. Støtten kan være af såvel pædagogisk som praktisk karakter.

§ 32, stk. 1, nr. 3 - Kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien

En kontaktperson kan udfylde flere forskellige funktioner. Omfang og indhold af støtten afhænger konkret af barnet eller den unges behov for støtte.

Kontaktpersonen kan have følgende formål (ikke udtømmende):

- Støtte den unge på det personlige plan
- Stå til rådighed for vejledning og sparring
- Være den voksne, som den unge kan udtrykke sine bekymringer til
- Kontaktpersonen kan være en form for mentor for den unge
- Hjælpe den unge socialt og bidrage til at opbygge et socialt netværk/lære at begå sig socialt.

Der kan også udpeges en kontaktperson til hele familien.

Det konkrete valg af, hvem der skal være kontaktperson, er som udgangspunkt faktisk forvaltningsvirksomhed. Vi kan derfor som udgangspunkt ikke behandle klager, som alene vedrører dette. Valg og ændring af en kontaktperson kan dog i særlige tilfælde have så indgribende betydning, at det ikke er faktisk forvaltningsvirksomhed men en afgørelse, der kan påklages til Ankestyrelsen. Se principmeddelelse 9-20.

§ 32, stk. 1, nr. 4 - Praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge
Målgruppen for praktiktilbud er socialt belastede unge, der har problemer med at begå sig i livet og særligt i forhold til at fastholde tilknytning til uddannelse og/eller at opnå eller fastholde tilknytning til arbejdsmarkedet ved egen hjælp

Det kan også være unge med nedsat funktionsevne, der har svært ved selv at finde et almindeligt arbejde.

Kommunen udbetaler godtgørelse til den unge under praktiktilbuddet.

§ 32, stk. 1, nr. 5 – Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unge

Familiebehandling:

Indsatsen dækker over forskelligrettede indsatser. Formålet er at give familien mere hensigtsmæssige samspilsformer og indbyrdes relationer. Det kan være ambulante behandling i hjemmet eller på familiecenter o.l.

Støtten kan bestå i udførelse af praktiske dagligdagsopgaver, lege og spil suppleret med gruppesamtaler og individuel støtte. Forløbet tilrettelægges med udgangspunkt i familiens udfordringer og ressourcer.

Behandling af barnets/ den unges problemer:

Behandlingen kan foregå på mange forskellige måder og efter forskellige metoder afhængig af barnet eller den unges behov.

Inden for denne kategori findes ligeledes dagbehandlingstilbud, der kan betegnes som "specialskolernes specialskoler". Der tilbydes på dagbehandlingssteder en skræddersyet og helhedsorienteret indsats, der ikke udelukkende retter sig mod det faglige men også mod det sociale, dvs. hvordan man omgås andre mennesker. Der kan også blive iværksat aktiviteter, som man også laver i "almindelige" familier.

Det er ikke alle børn eller unge, der visiteres, der har en diagnose. De kan også på anden vis være traumatiserede i deres skolegang, for eksempel fordi de er blevet mobbet. Det er heller ikke nødvendigvis børn eller unge, der har problemer i hjemmet som følge af sociale problemer eller er anbringelsestruede. Målgruppen kan have en bred vifte af vanskeligheder.

§ 32, stk. 1, nr. 6 - Familieanbringelse i form af et døgnophold for både

forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge og andre medlemmer af familien

Et døgnophold vil oftest indgå som led i familiebehandling men kan også foregå som del af en undersøgelse af forældreevne. Døgnopholdet kan etableres i en almen plejefamilie, forstærket plejefamilie, specialiseret plejefamilie, på et børne- og ungehjem eller i et botilbud.

Nogle kommuner har førhen brugt betegnelsen "parallelanbringelse" eller "mor/barn-hjem". Opholdet kan etableres for hele familien.

Trods ordlyden er der ikke tale om en anbringelse, eftersom barnet bor sammen med forældremyndighedsindehaveren.

Indsatsen bør ikke anvendes, hvis der allerede foreligger oplysninger, der peger på en anbringelse uden for hjemmet.

§32, stk. 1, nr. 7 – Støtteophold i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie, i en netværksplejefamilie eller på et børne- og ungehjem

Indsatsen var i serviceloven omtalt som aflastning, men indsatsen er med barnets lov blevet omdøbt til støtteophold.

Støtteophold skal foregå på et godkendt anbringelsessted.

Behovet for støtteophold skal vurderes ud fra barnets særlige behov for støtte. Hvis det er forældrenes behov for støtte, skal det bevilges efter barnets lov § 90, jf. servicelovens § 84, stk. 1, eller efter barnets lov § 86.

Støtteophold kan tidsmæssigt strække sig fra 1-2 dage op til weekender og ferier. Det kan etableres som fulde døgn – det er ikke muligt at bevilge på timebasis.

Ankestyrelsens praksis er, at barnet eller den unge ikke må være mere ude end hjemme. Såfremt barnet eller den unge er mere ude end hjemme, skal indsatsen etableres som en anbringelse. Se principmeddelelse 44-11.

§ 32, stk. 1, nr. 8 – Anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.

Bestemmelsen giver mulighed for at iværksætte anden hjælp, yde rådgivning, behandling, praktisk eller pædagogisk støtte. Den giver mulighed for at etablere nye eller andre typer af støttende indsatser, som der ikke allerede er taget højde for i § 32, stk. 1, nr. 1-7.

Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser

44-11 – Fast ophold uden for hjemmet fra torsdag efter skole til mandag morgen er af et sådant omfang, at det skal bevilges efter reglerne om anbringelse uden for hjemmet.

157-12 – Kommunen har ansvaret for og beslutter, hvordan opgaver på det sociale område varetages. Ankestyrelsen kan ikke gå ind i en vurdering af, hvilken konkret støtte en borger skal tilbydes (faktisk forvaltningsvirksomhed). Ankestyrelsen kan dog efterprøve, om kommunens vurdering er saglig, om alle relevante kriterier er inddraget i vurderingen, og om vægtningen mellem kriterierne er overensstemmende med almindelige retsprincipper.

85-13 – Aflastning for børn skal tilbydes efter servicelovens § 84, stk. 1, jf. § 44, når behovet for aflastning er opstået alene på grund af barnets funktionsnedsættelse, og når aflastningen sker af hensyn til den øvrige familie. Er der tale om et behov for aflastning på grund af barnets særlige behov for støtte, skal aflastningen finde sted efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5. Servicelovens § 41, om nødvendige merudgifter er subsidiær i forhold til servicelovens regler om aflastning i § 84, stk. 1, jf. § 44 og § 52, stk. 3, nr. 5. Det vil sige, at der alene kan ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til aflastning i eget hjem, hvis en af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet.

94-13 – Beslutning om ikke at iværksætte ny forældrekompetenceundersøgelse er ikke en afgørelse, der kan påklages.

76-17 - Kommunens beslutning om hvem, der skal udføre et tilbud om støtte eller hjælp efter serviceloven, er som udgangspunkt faktisk forvaltningsvirksomhed. Hvis beslutningen er væsentlig indgribende for borgeren, er der imidlertid tale om en afgørelse, som borgeren kan klage over til Ankestyrelsen. Det er kommunen, der skal tage stilling til, om beslutningen om valg af leverandør er faktisk forvaltningsvirksomhed eller en afgørelse.

34-18 – Der kan ikke gives støtte til behandling i privat regi, hvis der findes et offentligt tilbud, som kommunen vil benytte.

25-19 - Det følger af princippet om sektoransvarlighed, at den offentlige sektor, der udbyder en ydelse eller en service, også er ansvarlig for, at den pågældende ydelse er tilgængelig for mennesker med nedsat funktionsevne. Sektoransvarlighedsprincippet er udgangspunktet for afgrænsningen af, i hvilket regi et opgaveområde hører hjemme. Det er undervisningssektorens ansvar at sørge for, at børn kan komme til og fra skole. Det er derfor ikke et ansvar for den sociale sektor at dække merudgifter, hvis forældrene har udgifter til at følge barnet til og fra skole. Det er heller ikke et ansvar for den sociale sektor at dække tabt arbejdsfortjeneste, hvis forældrene har et indtægtstab forbundet med at følge barnet til og fra skole.

6-20 - Vurdering af behovet for efterskole sker uafhængigt af undervisningspligtig alder. Kommune kan ikke udelukke pga. 11. og 12. skoleår. Kommunen skal foretage en individuel og konkret vurdering og kan ikke blot henvise til kommunens serviceniveau.

9-20 - En afgørelse er en beslutning, hvor kommunen i forhold til den enkelte borger fastsætter, hvad der gælder eller skal gælde for borgeren om et konkret spørgsmål. En afgørelse regulerer således bindende borgerens rettigheder og pligter. Faktisk forvaltningsvirksomhed er de beslutninger, der ikke fastlægger borgerens retsstilling. Det er blandt andet planlægningen af og den faktiske gennemførelse af kommunens opgaver over for en eller flere borgere. Hvis sagen drejer sig om forhold, der har væsentlig og meget stor betydning for et anbragt barn eller ung eller for forældremyndighedsindehaveren, skal kommunen dog træffe en begrundet afgørelse, som kan påklages til Ankestyrelsen, uanset om der er tale om faktisk forvaltningsvirksomhed.

1-21 - Kommunen kan yde støtte i forbindelse med samvær med en forælder uden del i forældremyndigheden, hvis det er af væsentlig betydning for, at samværet kan finde sted.

De konkrete mødesager

På det skriftlige voteringsmøde bliver der forelagt 41 sager.

Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området og omfatter derfor også sager, hvor vi stadfæster kommunernes afgørelser uden bemærkninger, da den type af sager sjældent bliver antaget til principiel behandling.

Nedenfor ses 3 resuméer af udvalgte eksempler, der belyser de typiske sager, som vi behandler:

Sag nr. 1 - 23-95128

Kommunens afgørelse om ophør af kontaktperson til den unge hjemvises. Mellem kommunens afgørelse og genvurderingen indkommer der en bekymringsskrivelse fra kontaktpersonen, hvor det fremgår, at den unges trivsel vil blive mærkbart svækket, såfremt indsatsen bringes til ophør, ligesom skolen ser, at den unge har brug for støtten. Kommunen ses ikke at tage stilling til bekymringen for barnet eller at inddrage skrivelsen på anden vis. Kommunen har også først inddraget den unge, efter at afgørelsen er truffet, og at indsatsen er ophørt, hvortil vi kritiserer, at dette ikke er sket forud for afgørelsen. Vi hjemviser sagen til fornyet stillingtagen, da vi ønsker, at kommunen på ny skal tage stilling til, om den unge har behov for støtte.

Sag nr. 2 - 23-84134

Kommunens afgørelse om afslag på støttetimer stadfæstes. Når et barn eller en ung kommer på efterskole, kan der søges om støttetimer, såfremt barnet eller den unge har et særligt behov for at blive hjulpet i forhold til det sociale. I den konkrete sag er der givet afslag på yderligere støtte, da den unge netop er startet på specialefterskolen, hvor målgruppen er unge med særlige behov og med forskellige diagnoser. Der er på afgørelsestidspunktet ikke oplysninger, som peger på, at den unge har et udækket støttebehov. Hertil kommer, at den unge har fungeret fint i den specialpædagogiske ramme på sin tidligere skole. Vi stadfæster derfor kommunens afgørelse. Der gives kritik af, at den unge ikke er blevet inddraget, men det vurderes samlet, at sagen er tilstrækkeligt belyst til, at vi kan træffe afgørelse. Kommunens afslag på støttetimer understøttes efterfølgende af en statusudtalelse fra efterskolen om, at den unge fint kan rummes i den eksisterende ramme.

Sag nr. 3 - 24-1158

Kommunens afgørelse om nedjustering af kontaktpersonstimer til den unge stadfæstes. Ud fra sagens akter er der ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens skøn om, at den unges behov kan imødekommes med 5 timer om ugen. Den unge har udviklet sig på den sociale front, hvor han tidligere har været udfordret, og han har flere ressourcer på afgørelsestidspunktet. Hans støttebehov relaterer sig nu primært til oprydning/rengøring på værelset, stabilitet i hans døgnrytme og økonomi. Afgørelsen stadfæstes, da der ikke er oplysninger, der peger på, at hans støttebehov ikke kan rummes inden for de timer, som kommunen har peget på.